

№39

ДЗВОНІК

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 3 рік видання, червень, 2010 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 39, 2010 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Дзвоником** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк
Редактор: Людмила Дорош
Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри
- * розумні поради

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Юлії Швець
«Безпечне та мирне дитинство»

**Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!**

Юрій ШКРУМЕЛЯК

Молитва за рідну мову

*Боже, Отче милостивий,
Ти нам дав цю мову красну,
Поміж мовами найкращу,
Нашу рідну, нашу власну.*

*Тою мовою співає
Нам, маленьким, наша мати,
Тою мовою навчала
Тебе, Боже, прославляти.*

*Тою мовою ми можем
Величатись перед світом,
Бо між мовами ця мова –
Мов троянда поміж цвітом.*

*Хоч би й хто напастував нас,
Хоч би й хто посмів грозити, –
Дай нам силу, дай відвагу
Рідну мову боронити.*

*Поможи, Небес Владико,
Хай буде по Твоїй Волі,
Щоб та мова гомоніла
Вільно в хаті, церкві, в школі.*

*Дай діждатись пошанівку
Рідного, святого слова,
Щоб цвіла на славу Божеу
Наша українська мова!*

Микола КОРСЮК

Жаб'ячі жнива

Зима була затяжлива, з багатими снігами, наметені кучугури часто сягали людського пояса, хурделиця, заметіль та віхола не вгавали, котило поземкою, дороги закладало, дух забивало. Може тому, що до середини грудня стояла осіння пора. Листя на деревах поруділо, пожовкло, а осипатись не мало й гадки, поки однієї ночі не повіяв наглий рвійкий вітер. Він сердито, з голосним свистом шарпав дерева, розхитував крихке гілля, збиваючи з них листя. Через ніч небо покрилось густо-темними хмарами і Професор відклав свою поїздку різдвяну до отчого дому. Побоявся ризикувати, бо можеш десь застрягнути в снігах по дорозі. Знав, що його там очікують, що хлопці готуються до колядки, бо він, накупивавши подарунки, повідомив їх по телефону, що приїде. Та ось треба було відмовлятись від пообіцяної поїздки. Знав, що опришки – Богдан, Миколка та Михайлик – сумуватимуть, що не буде кому колядувати, але розраджував себе, що вони його зрозуміють, колядуватимуть у інших господарів, бо Різдво без колядки позбавлене тривожної радості. Цього року Великдень випав на ранню провесінь. Хоч через холодні вітри вона припізнілась, але ліси вже встигли покритися ярим листям, луки та луки зеленою травкою, а з потоків та недалеко го плеса долинали рясне жаб'яче квакання.

І ось Професор встиг доїхати напередодні свят. Радості та втісі не було краю, навіть скрадливих старечих сліз, коли ступив на батьківське обійстя, де вже його виглядали хлопці. І не лише вони, а навіть Тук-тук

одізвався дрібним стукотом об стовбур яблуні, поділяючи зі всіма наплинуту радість. Професор слухав голоси опришків, як називав він люб'язно хлопців, роздавав подарунки, а сам углибав у далекі часи, що озивались сумовито у його пам'яті.

Ось і проминули передсвяткові сонячні дні, настали великодні, були в церкві та на цвинтарі, освятили паску, пообідали гуртом мовчки, і було Професорові, як і хлопцям, легко та весело на душі, святково. Небо було чисте, густоголубе, далеке і весняне. А вночі воно було всіяне безліччю мерехтливих зірок, і Професорові було приємно й цікаво споглядати його, про що на другий день із захопленням розказував хлопцям.

Минали дні й раптом Професор відчув себе облегшеним від згараєлих думок і душевних тривог, що навівали йому давні спогади. Наче просвітився якоюсь незбагненною наснагою, молодою силою, що котила до нього з Магури, завітчаних полів та лук, жебонінням потоків і притишеного шуму Тиси. А може, від усього, що було довкола нього, такого до болу рідного.

І отак одного підобіддя, коли хлопці ганяли по моріжку в подвір'ї м'яч, а він сидів на ганку, слідкуючи за їхньою грою, раптом до нього долинуло з плеса розкішне жаб'яче квакання.

– Досить, хлопці! Облиште м'яч, підемо до плеса.

– А що там? – запитав з явною цікавістю Миколка.

– Побачимо, а я ще й бувальщину розкажу вам.

– Тож розкажіть тут, – сплхопився Богдан.

(Продовження на 6 сторінці)

Людмила ДОРОШ

Павучок Вісім Ніжок

У маленького павучка Вісім Ніжок зовсім не було друзів. Чому – він і сам не знав. Одне він знав точно: відколи себе пам'ятає, всі цуралися і боялися його. А він так хотів мати друзів! Час від часу він наважувався наблизитися до своїх сусідів. Сподівався, що його попередні спроби, можливо, були лиш невдалими, і на цей раз йому пощастить познайомитися з кимось і навіть подружити, але кожного разу така спроба закінчувалася образою: його усі цуралися. Одного разу він хотів познайомитися з барвистим метеликом, коли почув від метеликової мами:

– Синку-Метелику, стережися! Щоб не трапилося таке ж нещастя, як з Мухою-Цокотухою!

Що трапилося з тією Мухою-Цокотухою, він не знав, тож однієї ночі він прокрався в лісову бібліотеку і знайшов там розповідь про Муху-Цокотуху, яку впіймав злий Павук у своє павутиння і хотів висмоктати з неї кров. Павучок Вісім Ніжок аж жахнувся: як його родичі могли бути такими злими й кровожадними? Він охопив свою голівку всіма вісьмома лапками і заплакав, а, поплакавши, вирішив: якщо всі такої думки про нього і ніхто навіть не намагається в'ясувати, чи він дійсно злий, то він вже не буде й пробувати зблизитися з ними.

Прийнявши таке рішення, він повернувся додому у свою нірку-щілинку в старому дереві. Його сусіди: птахи, сім'я білочок, комахи, які жили в дуплах і щілинах того ж дерева, як завжди, не звертали на нього уваги. Прокинувшись вранці, вони бажали один одному доброго ранку, тільки з павучком Вісім Ніжок ніхто не вітався, та він на це вже не звертав уваги. Єдиною його розвагою було плести павутиння. Це він умів робити з самого дитинства, відколи себе пам'ятав, і дотепер вже досяг неабиякої майстерності. Він виплітав такі дивні візерунки і навчився вити таку міцну нитку, що навіть вітер чи сильний дощ не могли розірвати її. Час минав, павутиння все росло й міцнішало, а павучок все більше замикався в собі. Не раз він уже думав: а для чого йому жити? В його житті не трапляється нічого цікавого, нікому він не потрібний, всі обминають його.

Одного вечора небо вкрилося темними й густими хмарами. В повітрі відчувалася небезпека. Птахи метушилися, комахи збилися до купи. Та минула ніч, і нічого не трапилося.

Зранку всі взялися за свої буденні справи, думали, що хмари врешті-решт розвіються, або вітер пожене їх далі.

Наш павучок Вісім Ніжок жив під великою гілкою, а над ним звила собі гніздо молода сім'я горобчиків. У них нещодавно вилупилися з ячок п'ятеро маленьких безпомічних пташенят. Вони вже вкрилися пухом, але пір'ячко їм ще не виросло і вони не могли літати. Тому батьки були змушені кожного ранку турбуватися про поживу для свого великого сімейства. Ось і зараз молоді батьки-горобчики полетіли на пошуки сніданку для малечі, а пташенята вже чекали їх, висунувши з гнізда голівки з широко роззявленими дзьобиками. Та біда, через деякий час здійнялася буря. Чувся хрускіт зламаних гілок, зірване листя літало у повітрі. Всі поховалися у безпечні місця, тільки малі безпомічні горобинята залишилися без опіки. Та їхнього жалібного писку вже не було чути під завиванням бурі.

Раптом павучок крізь щілинку побачив, як одне із пташенят упало із гнізда! У нього ледь не луснуло серце від страху за малого, як враз полегшено зітхнув: пташеня упало у його міцне павутиння і залишилося на ньому! Тут підросли і струбовані батьки, які ледь подолали вітер і дощ, щоб добратися до свого гнізда. Вони побачили, що бракує одного пташеняти і почали стурбовано цвірінкати. Шукали його під деревом на землі, та не знайшли. Мати-горобчиха вже почала голосити, що її пташеня впало на землю, і його з'їли хижакі. Та наш павучок Вісім Ніжок, швидко перебираючи ніжками, піднявся до них вгору і заспокоїв їх:

– Не бідкайтесь, ваше маля живе, воно впало у мою сітку і зараз там у безпеці!

Горобчики навіть не сподівалися на таке щастя! Коли стихія втихла, вони облетіли весь ліс і розказали, як павучок Вісім Ніжок врятував їхнє маля.

Наступного ранку павучок, як завжди, прокинувся і хотів братися до своєї звичної роботи, коли почув:

– Добрийдень, павучок!

– Гарного тобі дня, друже!

Весь ранок гарні слова і добрі побажання сипалися на нього звідусіль. Павучок був на сьомому небі від щастя. Так мешканці лісу переконались, якого гарного сусіда мають, почали поважати його, вітатись, а деякі навіть подружили з ним.

Ліна КОСТЕНКО

БУЗИНОВИЙ ЦАР

У садочку-зеленочку
Ходить вишня у віночку.
Хтось їй грає на дуду,
Подивлюся я піду.

Баба каже: – Не ходи!
Темні поночі сади.
Там, де вітер шарудить,
Бузиновий цар сидить.

Брови в нього волохаті,
Сиві косми пелехаті.
Очі різні, брови грізні,
Кігті в нього, як залізні,

Руки в нього хапуни –
Так і сходить з бузини!
Я кажу їй: – Бабо, ні!
Очі в нього не страшні.

На пеньочку, як на троні,
Він сидить собі в короні.
Грає в дудку-джоломію,
Я заграв би, та не вмюю.

А навколо ходять в танці
Квіти – всі його підданці.
Є оркестри духові,
Равлик-павлик у траві.
Є у нього для настрашки
Славне воїнство – мурашки.

Три царівни бузинові
Мають кожна по обнові.
Невсипущі павуки
Тчуть серпанки і шовки.

На царевій опанчі
Зорі світяться вночі.
Він сидить у бузині,
Усміхається мені!

ВЕСЕЛИЙ ДОЩ

Дощ полив, і день такий полив'яний,
Все блищить, і люди як нові.
Лиш дідок, старесенький, кропив'яний
Блискавки визбирує в траві.

Струшується сад, як парасолька,
Мокрі ниви і порожній шлях...
Ген корів розсипана квасолька
Доганяє хмари у полях.

ТРАВІЧЕНЬКА

Уже в дітей порожевіли личка,
Уже дощем надихалась земля.
І скрізь – трава, травиченька,
травичка,
І сонце сипле квіти, як з бриля.

ГОРОБЕЦЬ ІЗ БІЛОЮ БОРОДОЮ

Розбігайтесь, людоньки, хто кудою! –
Горобець із білою бородою!
Що за диво дивнес? На віку
Вперше бачу бороду отаку.
Може, він старійшина чи мудрець?
Може, він заслужений горобець?
Ні, несе у дзьбику він пір'їнку.
Пригодиться діточкам на перинку.

(Початок на 3 сторінці)

– Е, не та втіха, не те переживання, – мовив Професор. – Ходімте, там послухаєте, бо там їхнє царство.

– Ходімо, – сказав Михайлик, – бо не годиться відмовляти панові.

– Гаразд, бігом руш, – скомандував, пирхаючи сміхом, Миколка, і вже слід застиг за ними.

Коли дійшов Професор, хлопці вже сиділи на березі плеса, спустивши ноги у воду. Надокіл роздавалось навперебій галасливе жаб'яче кумкання, хоч вуха запуляй, та в Професора воно викликало дивний заспокійливий настрій і він сів поряд із хлопцями.

– Знаєте, у них тепер саме найрадісніша пора, – мовив він. – Саме зараз вони відчувають себе сильними.

– Чому? – запитав Миколка.

– Бо тепер настала пора їхнього парування. Невдовзі вони відкладуть ікру, обкутають її жабуринням, а через недовгий час появляться пуголовки. Жаби замовчать, а внезабарі в пуголовок відпаде хвіст, виростуть в них ніжки і пуголовок стане жабеням.

– Як то з пуголовка та раптом жаба? – знов перепитав Михайлик.

– Мовчи, коли не знаєш, – огризнувся Богдан.

– Не хвилюйтесь, про все вивчатимете у школі у свій час, але щоб знали, що живуть у природі багато видів жаб, одні у воді, інші на суші, але всі вони відкладають ікру або в літній прибережній річковій воді, або у водоймах, плесах чи потоках. Та не про це хотів я вам розповісти. От коли ми пасли худобу на пасовиську, то ми жабу з копанки не викидали, бо вона студить воду.

– Як студить?

– Ну, вона плаває і розміщує воду. А ще є жаб'яче мило. Потреш жабку між долонями, а вона виділяє таку собі пінисту рідину. нею ж ми мили руки, після чого ретельно сполоскували їх. Та не про це хотів я вам розказати.

– А про що? – спохватився Миколка.

– А ось про що. Про жаб'ячі жнива. Коли я був підлітком, батько засіяв лан житом. А коло нашого лану і жаб'яча сім'я мала невеликий клаптик. Тож і вони засіяли жито. Коли настала жнивна пора, батько подався в поле, щоб зібрати посів, і мене взяв із собою. Батько з матір'ю жали, а я, лежачи на межі, спостерігав за їхньою роботою. І враз долинули до мене незрозумілі голоси. Я прислухався пильніше і зрозумів, що жаби теж зійшлися жати своє жито. Я стиха підійшов до їхнього клаптика, принишк у траві і став прислухатися до їхньої розмови. Дивлюсь – і що бачу? Дві жаби, може, він і вона, та недовзі переконався, що обидві були жабихи. Стали в ряд, то перша як махне ніжкою, то жито так і прилягло до землі. А друга жаба побігла за гребельцями і заповзлася згрібати колоски, та її зупинила жаба-косар.

– Ой ні, жито не збирати граблями, а серпом, – мовила своїй подрузі. – Сніп повинен бути тугий та рівний, щоб його легко в полукіпок скласти.

– А ми не будемо складати в полукіпки, а зразу ж відвеземо додому.

– От жали вони, жали, – продовжував Професор, – і до обідньої пори закінчили, нажавши півкопи.

– Ну, а як тепер відвеземо його? – забідкалась господиня.

– Підвода здалась би, та де її візьмемо. В сусіда мого є, але й сам він зараз пропадає в полі. Та не журись, в мене є двоколісний візочок. Вже біжу за ним, – і жаба пострибала.

Не минуло багато часу і вона приволокла той візок. Накидали туди перев'язані снопи, взяли за дишель і рушили до жабиної оселі. Я тишком-нишком – за ними, бо стало цікаво, що робитимуть далі. Та про це я вам розкажу вже вдома, бо ось хмари бовдуряться, може дощем хлопнути.

Хлопці посхоплювались і рушили в село, не зронивши по дорозі й словечка. Професор теж мовчки поспішав за ними.

(Далі буде)

Микола КОРСЮК

Лісовий обід

Цього року в царськiм лісі
Був великий недорід, –
Цар задумав влаштувати
Лісовий скромний обід.

За жучком жучок жене
І пильнує його слід,
Жук за жуком поспішає
На ожиданий обід.

Джміль за джмелем жваво джмелить
І летять собі в обід,
Джміль за джмелем поспішає
На ожиданий обід.

Вуж за вужем, мов вужівка,
Поміж трав лишають слід,
Вуж за вужем поспішає
На ожиданий обід.

А ось жаба в жабуринні,
Поскликавши увесь
рід,

Ожидає жабу-бабу
На ожиданий обід.

А стоніжка по обніжку
Прискорила же свій хід,
Забула ж про хвору ніжку,
Поспішає на обід.

Ось вивірка верткохвоста,
Ледь зайнявся сонця схід,
Поспішає дуже жваво
На ожиданий обід.

Щоб повезти усю страву,
Треба було сім підвід,
Тож накрив цар на галяві
Той ожиданий обід.

Лиш старий ведмідь Бурмило,
Пробудившись під обід,
Не хотів уже чвалати
На отой царський обід.

Білик-шофер

Дрімав Білик при вікні,
Раптом наснилось у сні,
Що жене він безупину
Свою, не чужу машину,
І як же ним не трясе, –
Усе вийшов на шосе,
Прокинувся, – та дарма,
Бо машини тут нема,
Глянув у вікно – о, диво!
Плигнув з підвіконня живо
І принишк біля воріт, –
В дядька машина стоїть,
А тоді шмигнув до тину,
Щоб розгледіти машину,
Та й зрадів наш Білик-кіт,
Забув навіть про обід.
«Ой яка вдячна афера, –
Наймусь в дядька за шофера», –
Ще й задумався він трішки, –
«Не ходитиму вже пішки,
Бо шофер я вправний – годі, –
Стану кожному в пригоді,
І те добре іще знаю, –
Що мишей всіх прокатаю».
Тільки Білик наш не знав,
Дядько ж йому нагадав,
Що немає в нього прав,
А тепер уже ніколи
Ходити йому до школи,
Тож із тину Білик зліз, –
Скрапнуло зо двійко сліз, –
І пішов собі до Мурки,
Щоб погратись у піжмурки,
У душі жаль пригасити, –
Кошенят розвеселити.

Євген ГУЦАЛО

Жайворонкові пісні

Цікаво, де живуть жайворонкові пісні? Жайворонкова пісня живе у весняному степу, на зеленому роздоллі, й жайворонки ніколи не розлучаються з нею. Коли спить уночі біля сірої грудки землі, то й пісня спить разом із натомленою пташкою. Жайворонки оберігає її від холодного вітру, від студеної роси, оберігає від дощу, бо пісня – то найдорожче, що в нього є, то душа пташина. І, ще до сходу сонця пробудившись, жайворонки на прудких крилах підносять свою щирі пісню у блакитне привілля небес.

Бо живе на світі жайворонки заради своєї пісні. Ось вона дзвенить над степом, і кожне її колінце напоєне світлом, пронизане радістю, а поблизу звучить пісня другого жайворонка, третього, лунає безліч пісень і здається, що їхні звуки спадають на землю чистими перлами. Спадають у родючий чорнозем перлами, а з них оце повиростали і виростають рясні сходи жита, пшениці, трави по луках, квіти по байраках. І чим завятіше співають жайворонки, тим дружніше колосяться ниви. Ось тут, біля степової кринички, де навесні впав разок жайворонкової пісні, зацвів-задимів ніжними рожевими квітами вузький огонь.

А побіля старого дуба, що височіє на сільській околиці, синіми пелюстками сміються й сміються фіалки.

Уздовж дороги, що стелиться поміж озимини, теж упали разки жайворонкових пісень, проросли трепетними

сокирками – скільки їх сяє, скільки мерехтить!

Якби не водилось жайворонків, то, мабуть, земля ніколи не була б така прекрасна! А восени жайворонки зі своїми чудотворними піснями відлітають до вирію. Сиротіють без них степи й небеса, сиротіють людські душі.

Зима, білі сніги, метуть хурделиці, січе пороша, від морозу лунко тріскається лід на річці. Де забарилась весна, чому не квапиться в рідні краї!

Та ось повернулась із вирію весна, а з

нею повернулись додому й жайворонки. Прилетіли не самі, а разом із своїми піснями. Бо пісні жайворонкові на чужині скучали за нашими степами, за привіллям. Ось вони злетіли в піднебесся і зазвучали – одна, друга, третя! Безліч пісень зазвучало над рідною землею, і їхні звуки напоєні сонцем,

пронизані радістю, посіялись додолу, впали на родючий ґрунт. І з того посіву зійшло, зазеленіло, забуяло, завітло – від обрію до обрію! Ось тут жайворонки посіяли рясну пшеницю, тут із їхніх пісень проросло жито, а ген із чарівних пташиних звуків зазеленіла лугова м'ята, запахло чебрецем, засивіло полином. Сіються над землею жайворонкові пісні, віщуючи врожай і достаток.

Така, здається, не примітна сіра пташка, а здатна оновити світ своїми піснями!

Співай, щасливий жайворонку, над степами у піднебесі!

Марія ОПРИШАН

ЛИСКА І РАК

Лиска дзеркало взяла:

– Гарна я, нівроку,
Звідки хочеш подивись –
Спереду чи збоку!

Вуха гострі в мене є,
А очі, а брови!
Гострі зуби, добрий нюх –
Всі запахи ловить.

Мої лапки, хоч тонкі,
Але бігти можу.
Коли їсти закортить –
Зловлю здобич гошу.

А яка у мене шерсть –
Пишна, золотиста.
Хвіст пухнастий до землі
І спина м'язиста.

Так плескала язиком
Лиска безсоромна.
А хвальбу оцю почув
Рак – тварина скромна.

Вислухавши, вийшов Рак,
Аж воду розбризкав.
Став на камені і так
Мовить він до Лиски:

– Твоя правда, гарна ти,
Та лише з красою
Ти на світі пропадеш,
Як лист за водою...

Усміхнулась Лиска тут,
Ступила два кроки,

До каменя підійшла,
Взялася за боки:

– Слухай, Раку, побіжим
Від цієї тічки.
Хто з нас швидше добіжить
Поза міст за річку?

Наша Лиска не дурна,
Вона хитро грала.
Що Рак бігти не мастак,
Вона добре знала!

Та Рак Лиску обманув:
В останню хвилину
Скочив Лисці він на хвіст,
А відтак на спину.

Коло річки скочив Рак,
Він же добре плавав.
Переплив на другий бік,
Познаку поставив.

Перебігла Лиска міст
І ось, бачить Рака.
Її, бистру, перебіг
Оцей неборака?

.....
Хочу, діти, вам сказати,
Що хвальба і пиха
Користі не принесуть,
Лиш нароблять лиха.

Не хваліть себе самі,
Не пишайтеся марно,
Що ви спритні і міцні,
Бо вийде негарно.

Індійська народна казка

ЗРАДЛИВИЙ ТОВАРИШ

Зустрілися якось і потоваришували шакал та верблюд. Такими друзями стали, що, здавалося, й водою їх не розіллєш. І от одного разу, коли вони гуляли понад річкою, шакал каже верблюдові:

- Слухай-но, друже, переберімося на той берег! Ти тільки поглянь, як там гарно зеленіє поле! Яка там, певно, соковита й солодка росте цукрова тростина! Такої ти, мабуть, ще ніколи й не куштував!

- А чого ж! - зрадив верблюд.- Сідай мерщій мені на спину.

Так і зробили. Сів шакал верблюдові на спину, той ступив у воду й невдовзі обоє вже були на тому березі.

Шакал казав правду: за річкою розкинулося широке зелене поле, а на полі росла запашна, соковита й солодка цукрова тростина.

Верблюд забрів на самісіньку середину поля й ласував собі, скільки хотів. А шакал тим часом примостився на березі й ловив рибку. Рибки в річці було

хтозна-скільки, тож і шакал невдовзі наївся донесхочу та й ліг подрімати. Поспавши трохи, він прибіг до верблюда, а тоді почав гасати по полю й голосно гавкати..

Шакалове гавкання почули в селі, яке було неподалік, і люди, хапаючи все, що під руку трапить, кинулися на поле.

Шакал, побачивши, що до них біжать люди з дрючками, злякався, підібгав хвоста й забився під кущ. А верблюда, якому нікуди було сховатися, оточили з усіх боків селяни й заходилися лупцювати. Ледве живий вирвався він од них. Насилу доплентав до річки. Тут його наздогнав шакал. Ніби нічого й не сталося, мовив:

- Ну, наїлися ми досхочу! Час би й додому.

- Що час, то час! - скрушно зітхнув верблюд.

- То я сідаю тобі на спину?

- Та сідай уже!

Коли вони відпливли від берега, верблюд не витримав і спитав:

- А чого це ти, любчику, гавкав у полі? Невже ти не знав, що той гавкіт почують люди й збіжаться до нас? Чого це тобі заманулося так робити?

- І сам не знаю,- відповів шакал.- Просто така вже в мене звичка: як поснідаю добряче, то й пориває мене гавкати на всю пельку.

- Он воно що! - мовив верблюд.- То ти таки не винен. Звичка є звичка!

Верблюд замовк, а посеред річки, де було дуже глибоко, озвався знову:

- А знаєш, друже, мені оце так чогось захотілося похлюпотатися в річці, попірнати.

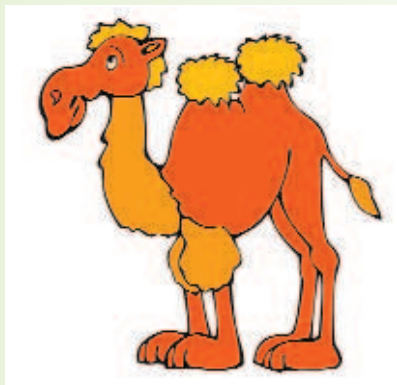
- Що ти, що ти! - злякано заскиглив шакал.- Адже тут он

як глибоко, навіть дна не видно! Я ж утоплюсь, сам знаєш! Не роби цього! Та й чого це раптом тобі закортіло пірнати серед річки?

- І сам не знаю -закортіло і край! - відповів верблюд.- Просто така вже в мене звичка. Хіба я винен? Страх як люблю пірнати, надто після того, як мене добряче почастують дрючком по спині!

З цими словами верблюд пірнув під воду, а коли випірнув, то шакала в нього на спині вже не було - він захлинувся й потонув.

І ніхто навіть сльози за шакалом не зронив, ніхто не жалів його, бо за такими зрадливими товаришами не жалкують.

І граємося, і вчилися!

ЛІСОВА ЛІЧИЛКА

1. Вивчіть напам'ять віршик
«Лісова лічилка»:

Раз, два – деревá,
Три, чотири – вийшли звірі,
П'ять, шість – пада лист.
Сім, вісім – птахи в лісі,
Дев'ять, десять – це сунички
Підвели червоні личка.

9, 10 – це

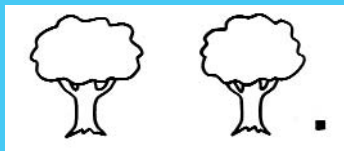
Підвели червоні

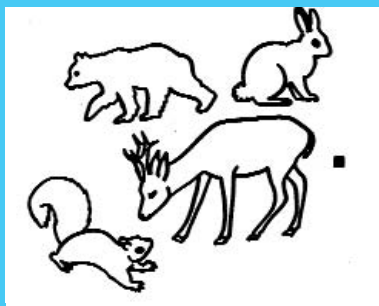
2. Розгляньте уважно нижчеподані
малюнки і прочитайте лічилку, дивля-
чись на них.

ЛІСОВА ЛІЧИЛКА

1,2 –

3, 4 –

5,6 – пада

7, 8 –

3. Назвіть дикі звірі, зображені на
малюнку.

4. Яких лісових птахів ви знаєте?

5. В яку пору року (який місяць)
достигають суниці? У вашій місцевості
їх називають суницями чи ягодами?

6. Розмалуйте дерева та суниці й
листочки відповідними цій порі року
кольорами. Якими саме кольорами ви
будете їх розмальовувати?

7. Чому, на вашу думку, поет каже, що
«Сунички підвели червоні личка»?
Вони наче усміхаються до нас,
вихвалюючись «ось які ми червонень-
кі, солоденькі й запашненькі, беріть нас
у свій кошик!»

9. Чи ходили ви в ліс по ягоди: малину,
ожину, і чи траплялося вам побачити
там диких звірів? Якщо так, то яких?
Чи чули ви спів птахів? Яких?

10. Складіть казочку про пригоду
(випадок) хлопчика чи дівчинки, які
ходили в лід по ягоди.

Подав І. Ребошанка

Стела ГАРГАЧ

Пори року

Одного разу почув Король-Рік суперечку та невдоволення між порами-дочками. Весна вихвалялася собі, Літо – собі, Осінь – собі, а Зима – собі.

– Я наймолодша й наймиліша дочка! Найгарніша дочка Світлого нашого Короля-Року! – хвалилася перша пора – дочка Весна. – Немає над мене кращої та милішої пори! Не без розуму в народі говориться, що «Весна красна, квітами рясна!» Я пробуджую Божий маєток – природу до життя. Сонечко в пригоді! Пригріє, розтане лід на потоках та річках. Потечуть та задзюрчать стрімкі струмочки, набухнуть річки весняною водичкою... Тут квіти, там зелень, у розквіті дерева... Я спонукую по польоту комашок, бджілок до квітів запрошую до щебету пташок... Я закликаю все, що живе, до життя. Тут почувеш зозульку, вітаючи та віщуючи людям доброго поліття, доброго року. Там почувеш сойку, а далі солоспів солов'я, стукіт пістрявого санітара лісів – дятла... Поля лунають голосом господарів, лани гудінням тракторів. Мені радіє все живе й неживе. Я, Весна, – найулюбленіша пора дітвори. Всім їм кортить побачити власними очима омолодження природи, побігти босими ногами теплою землею. А якщо додамо і «Мамине свято», «Свято підсніжників», «Великодні свята»! Всі веселощі дарую тільки я – Весна! Ой, скільки краси, скільки життя та радості у моєму володінні! Отже, я найкраща і наймиліша дочка Короля-Року! Всі три пори Світлого Короля, всі три сестрички мої, признайте, що я найулюбленіша дочка Світлого Короля, нашого батька-Року! – хвалилася й пишалася перша пора року Весна.

– Забагато, сестрички мої! Забагато вихваляєтесь! Бо воно не так! Я найкраща та наймиліша дочка Світлого нашого Короля-Року! – похвалилася друга пора року – Літо. – Не дарма в народі говориться: «Ой, літечко, не втікай від нас, ще почекай!» – похвалилося Літо. – І мене любить сонце, а блакитне небо дякує мені гарячими ласкавими променями. При моїй допомозі дозрівають хліба, фрукти, овочі та зелень. Скільки бачиш очима – золоті колоски, пишні лани, буйні пасовиська та городи, ліси, сади... Тут жнуть, там молотять, там траву косять, збирають черешні, вишні, персики, абрикоси, суниці. Лунає спів жайворонка, чути приємні та мелодійні гудіння джмелів, що кружляють попід небесами, щебіт ластівок. Пекуче сонце кличе людей та буйнуватих дітей на берег річки, в ліс, у гори, на море. А знаєте, що я для всіх змагаюся? Що Літо годує рік? Що Літо на зиму робить? Що зимою добре, а влітку краще? Що зимове сонце – як серце мачухи? Що Восени та Зимою сонце світить, але не гріє! Що Зима із санчатами, а Літо із хлібом? Протягом мого володіння в році дні медом пахнуть! Отже, я найкраща та наймиліша дочка нашого Світлого Короля-Року! – пишалася друга пора року Літо.

Одягнена в щедрі різнокольорові шати, втрутилася в розмову й Осінь, третя пора року:

– Ой-ой, сестрички мої, потрібно вам знати й признати і те, що не дурно в народі говориться: «Правда очі коле!»

(Продовження на 14 сторінці)

Народні загадки

Біг кінь білобокий
Через Дунай глибокий:
Як упав – заіржав,
Увесь світ задрижав.

(Бліскавка і грім)

Ішла пані вночі,
Погубила ключі.
Місяць бачів –
Не сказав,
Сонце встало –
Позбирало.

(Роса)

Стоїть паличка,
Поверх палички – булавочка,
А в тій булавочці –
Людей не перерахуєш.

(Мак)

Ніг не маю, а ходжу,
Рота не маю, а скажу:
Коли тобі спати,
А коли вставати.

(Минний годинник)

Я для людини друг чудовий,
Мене завжди бери в похід
І я вкажу безпомилково
Де північ, південь, захід, схід.

(Компас)

(Початок на 12 сторінці)

Воно так є! Потрібно признати правду та їй служити. Бо... я найкраща пора-дочка Світлого Короля-Року. Ані одна з вас не пережене мене ані красою, ані ділами. Не бачите – повсюди, куди ходжу, земля дарує мені багатство і врожай. Маю досхочу винограду, а на вітах дерев рясно яблук, горіхів, груш. А в городах гордують зелень та овочі. Повні льохи картоплі, бочки квашеної капусти, засипані гамбари кукурудзою, пшеницею. Все готове до прожиття протягом Світлого Року. Не дарма в народі говорять, що «Осінь красна, на урожай ясна». Осінь збирає, а ви, сестрички, поїдасте! Восени і горобець багатий! Весна пишна на квітки, а осінь – на сніпки! Отже, я найкраща пора Світлого Короля-Року. За мене кращої, милішої та багатшої немає! Під час мого володіння на час сім погод у нас! Мене діла хвалять, а не рот, – закінчила хвалитись третя пора-дочка Осінь.

Одягнута в пухнасту білу шубу, із сріблястим віночком на голові, четверта пора року, Зима, сказала:

– Я, сестрички мої, не хвалюся багатством, ані різнобарвними квітами, ані теплою погодою. Хоча моє серце льодяне, я зберігаю тепло посівам, огортаю їх білою ковдрою, легким снігом покриваю луки, поля, ліси, поляни, гори. Матуся наша, Земля, без снігового кожуха не всилі б оберігати рослинність од холоду. А ще я мережу казкову білу та приємну безмежність у Божому городі. Разом із

Морозом, Водою та Вітром ми покриваємо річки, озера срібними мостами. Посипаємо снігом доріжку для лижників, спуск для санок, каток для катання. Я приношу найбільше радості й задоволення дітям. Зима багата на іграшки та на подарунки. Я дарую веселі та гамірливі канікули. А коли загадаєш зліпити снігову бабу! А коли прибереш новорічну ялинку! А коли почувеш спів колядки, віншування, новорічні вітання... Не маю ж я різнокольорових квіток та прикрас, але якщо пан Мороз при роботі, коли заглянеш у вікно, то побачиш на шибці казкові рисунки-лисиці, які не встані змалювати ані майстри-малярі. Під час мого панування Світлий Король-Рік скликає чергове зібрання і присуджує титул «Нового та молодого року». Отже, я найкраща та наймиліша пора Світлого Короля-Року! – закінчила хвалитися і четверта пора року-Зима.

Вислухавши бесіду кожної дочки, Світлий Король-Рік сказав:

– Не сперечайтесь, мої дочки! Не нарікайте одна на другу. Всі чотири – ви мої дочки. Рідні, любі, красні мої дочки, мої пори, принцеси Короля-Року. Всіх вас я люблю однаково. Кожна з вас має свою красу, кожна приносить мені радість та порозуміння між людьми Божої Землі. Живіть у злагоді, бо ви – мої дочки, мої принцеси і опора. Добрими ділами служіть людям та Землі, як служили і дотепер. На благо та хвалу Богу! – закінчив пораду Король-Рік.

Малюнок Антоніни Гаденової

Зроби своїми руками!

Тигр

1. Починаємо ліпити тигра з голови. З жовтого чи оранжевого пластиліна скачайте широку товсту ковбаску і надайте їй форми, як у малюнку, а саме трішки звужену вгорі.

2. Накладіть на заготовку голови вузькі чорні жгутики, як на малюнку. Потім розкатайте заготовку, щоб жгутики увійшли в основу і поверхня стала рівною. Знизу приліпите маленький червоний жгутик – язичок.

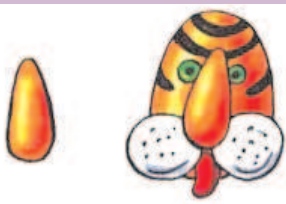
3. По краях язичка, ледь прикриваючи його, приліпите дві невеликі білі кульки. Кульки трішки розплюсните. Це щок.

4. Щічки у тигра пухнасті, тож проштрикайте їх верхком олівця. Приліпите очі з двох накладених одна на одну кульок.

5. З оранжевого чи жовтого пластиліну зліпите ніс краплеподібної форми.

6. Зробіть вушка з ледь приплюснутих кульок. Прикріпіть їх до голови, прищиплюючи олівцем. У щічки встопить вуса – невеличкі шматочки волосіні. Якщо не маєте волосіні, можна обійтися і без вус.

7. Зробіть тулуб з товстої оранжевої ковбаски і обвийте його чорним джутом, вкачайте жгут в тулуб. З менших ковбасок

зробіть 4 лапи.

8. Хвіст з довгої ковбаски обов'язково зробіть полосатий, все із жгутиків.

9. З одного кінця лапи трішки зігніть, щоб вийшли стопи. Ножом зробіть на лапах кігті. Спину тигра трішки вигніть.

10. Приєднайте до тулуба голову і хвіст (з допомогою сірника).

11. Надайте тигру ефектну, граціозну

позицію, нехай крадеться через зарослі, вистежуючи здобич!

Сторінка народознавства

Еліна СКЛЯРЕНКО

ЛІТО

Про походження наймення першого літнього місяця існує найбільше гадок.

Одні вважають, що назві прислужилося масове цвітіння квітів, зокрема маку й півонії, інші стверджують, буцімто назва пішла від червоних суніць та черешень, котрі починають визрівати... Мають, очевидно, рацію й ті вчені, котрі пояснюють назву, пов'язуючи її з масовим розплодом городніх та садових черв'яків і гусені. У червні, в давнину виготовляли «руську червлену фарбу», що готувалася з воскового червеця – кошеніль. Ця фарба мала величезний попит в іноземців. Червенська фарба цінувалася насамперед за соковитий колір і практичну якість. Цим барвником фарбували вовну, ткацькі вироби, лучку і виготовляли пудру. Широке розповсюдження цього промислу, очевидно, сприяло офіційній назві місяця.

Українські народні назви всіх місяців споріднюються з природними ознаками. Ось чому червень ще називали «гедзнем» «кезднем» чи «безднем», позаяк під цю пору з'являються надокучливі гедзі, оводи та сліпаки. Була й інша наклічка – «ізок», тобто місяць сюрчання коників.

Ще в Давній Русі первісток літа називали «кресником». Слово «крес» – живлячий вогонь. А саме на червень припадає період найвищого сонцестояння.

На червень припадають Зелені свята (Трійця), якими дайбожичі віншували буйне пробудження природи. Своє обійстя вони прикрашали живими квітами, пахучими травами та гілками клена то-

що. У ці дні люди виходили на лісові галявини, щоб віддячити природі за буй-зеленість. До нашого часу дійшло тільки одне з них – «водіння куста». Ці свята утверджували глибоку пошану людини до природи. Вони були настільки популярними в народі, що християнство не змогло знівелювати їх. Довелося, отже, «прилаштувати» до старих свят новіші релігійні традиції.

Напередодні Зелених свят наші пращури відзначали так званий «клячальний тиждень». У цей час селяни ходили по лісу, щоб «заклячати», тобто «прорубати» місце для майбутнього поля. Вибрана в такий спосіб ділянка мала давати щедрий і багатий урожай.

Нагомність наступав «русальний», або «мавський тиждень». Згідно з повір'ям, нехрещена дитина, котра помирала протягом цього періоду, перетворювалася на русалку або мавку.

Під кінець місяця наступає Петрівський піст. Традиційно на Україні з Петрівкою пов'язані цікаві обряди. В цей період наступає певний відпочинок од робіт для жінок і вони бралися за рукодільство. Для дівчат це був період вибілювання полотна і тіпання конопель. Жінки смикали вовну, робили куделі й пряли. Перший день Петрівки вважався початком косовиці.

І в наш час із червнем пов'язані цікаві обряди. Лісівники щороку оголошують його місяцем тиші – птахи і звірі виводять своє потомство. Не випадково, що на цей період припадають Всесвітні дні захисту дітей та охорони навколишнього середовища.

Діти і ластівка

Легко, співаюче

Слова Марійки Підгірянки
Музика народна

Лас - ті - воч- ка чор - но - бі - ла під стрі - хо - ю
 гніз - до ви - ла, над под - вір'ям кру - же - ля - ла
 і на ді - ток спог - ля - да - ла

Ластівочка черно-біла
Під стріхою гніздо вила,
Над подвір'ям кружеляла
І на діток споглядала.

І питалася сердечно:
– Чи гніздитесь тут безпечно?
– Люба, мила ластівочко,
Ти не бійся за гніздечко.

Ми і киці накажемо,
І песика прив'яжемо,
Відженем лихого хлопця
І недоброго горобця.

Ліпи гніздо скоро, духом,
Застеляй маленьким пухом,
Бо надійна наша стріха
Захистить тебе від лиха.

Розмалюю сторінку

Пограймося!

ОЙ, ВИЛИСЯ ОГІРОЧКИ

Ця гра гарна, спокійна. До неї можна залучати старших і молодших дітей. Маленькі роблять менше коло – внутрішнє, а старші – більше, зовнішнє. На середину виходять двоє дітей, які виконують роль жучків. Одне коло обертається в один бік, друге – в протилежний. Діти співають:

*Ой, вилися огірочки
Та в зелені пуп'яночки,
– Грай, жучку, грай –
Тут тобі край!*

У супроводі співу жучки жваво бігають один повз одного.

*Ходить жучок і жучок
По високій деревині.
– Грай, жучку, грай –
Тут тобі край!*

Співаючи другий куплет, діти беруться в боки і поважно ходять та пишаться.

*– Дайте, хлопці, околота,
Поведем жучка в болото.
– Грай, жучку, грай –
Тут тобі край!*

Під спів третього куплета жучки хапаються за голівки, пригинаються і швидко, метушливо бігають, немов хочуть втекти.

*Сонце світить, мов золото,
Жучки плачуть у болоті,
– Грай, жучку, грай –
Тут тобі край.*

Жучки присідають і вдають, що плачуть, а обидва дитячі кола весело танцюють, стрибають, веселяться.

КОТИ НОСИТИ

Усі стають півколом або в один ряд. Хтось виходить наперед і починає:

*Лічимося, берімося,
Куди нам іти,
В щипці, липці,
Старому Петру Петровичу,
Щебетовичу,
Піна, дзвіна,
Кикоть, микоть,
Князь!*

На кого випадає «князь», той виходить. Останньому, хто залишиться, – «коти носити».

Йому зав'язують очі й дають кілька паличок. Потім ведуть попідруки. Але не прямо, а криво, щоб не знав, де опинився. Зупиняються разом з ним та й питають:

- Крутяться журавлі?
- Крутяться.
- А як вони крутяться?
- Колесом, колесом, червоним поясом!
- Крутимось й ми з ними.
- Колесом, колесом, червоним поясом!

Обкрутяться всі разом, пройдуть трохи та й кажуть:

- Клади два «коти».

Він покладе дві палички, а його ще проведуть в той чи інший бік і знову кажуть:

- Клади три «коти».

Після того відводять на те місце, звідки починали. Хтось один розв'язує йому очі, а інші швидко відскакують і стають, хто де. Але так, щоб тому, хто «коти носив», не видно було, де вони покладені. До нього гукають:

- Іди «коти шукати»!

Він повинен знайти перші й другі. А їх від нього заступають, щоб не побачив. Як він знаходить, тоді «коти носити» береться той, позад кого лежали перші, ті, які він раніше помітив.

Учасники повітового конкурсу декламаторів поезії, 29 травня 2010 р., Верхня Рівня

Учасники національного конкурсу декламаторів поезії, 12 червня 2010 р., Сighet